

Inleiding op de verantwoording van het boek *De bedelaarskolonie*

Zoals voorin het boek gemeld, is de tekst bijna helemaal gebaseerd op het **archief van de Maatschappij van Weldadigheid**, dat berust bij het Drents Archief in Assen onder toegangsnummer 0186. Als ergens in deze verantwoording alleen een inventarisnummer (invnr) vermeld wordt, hoort dat nummer bij Drents Archief toegang 0186.

Op (bijna) elke binnengekomen brief werd een korte samenvatting van de inhoud genoteerd en die samenvatting werd letterlijk overgenomen in het brievenboek. Het is mijn ervaring dat deze korte samenvattingen heel goed de inhoud van de brief dekken en daarom heb ik in diverse gevallen alleen het brievenboek geraadpleegd en niet de brieven zelf. Ook de meeste besluiten van de Permanente Commissie werden in het brievenboek opgetekend, sommige niet, die bevinden zich alleen in de dozen met besluiten.

Een klein gedeelte van het Maatschappij-archief, te weten de stamboeken van bedelaars te Ommerschans en Veenhuizen vanaf 1822, is terecht gekomen in het archief van de Rijkswerkinrichtingen te Ommerschans en Veenhuizen, Drents Archief toegang 0137.01.

De meeste bedelaarsregisters zijn tegenwoordig op internet in te zien. Hoe dat werkt, heb ik beschreven in vier artikelen, waarvan vooral de eerste twee over bedelaarsregisters gaan:
Deel 1: https://velehanden.nl/berichten/mededelingen/bekijk/project/dre_cmw/id/33770
Deel 2: https://velehanden.nl/berichten/mededelingen/bekijk/project/dre_cmw/id/34750
Deel 3: https://velehanden.nl/berichten/mededelingen/bekijk/project/dre_cmw/id/35784
Deel 4: https://velehanden.nl/berichten/mededelingen/bekijk/project/dre_cmw/id/38543

Ook het maandblad van de Maatschappij, de *Star*, en na een doorstart in 1827 de *Vriend des Vaderlands*, staat op internet. Zie daarvoor en voor een vermelding van hoogtepunten in het blad www.schackmann.nl/kinderkolonie/MaandbladStar.html

Gebruikte verkortingen voor bijkomende bronnen:

– 'DrA' staat voor Drents Archief.

– 'Groen van Prinsterer' (citaten op p 17, p 256 en p 260), staat voor Guillaume Groen van Prinsterer, *Aantekeningen op een reisje naar de coloniën der Maatschappij van Weldadigheid in 1826*, = pagina 87-92 in *Schriftelijke nalatenschap. Bescheiden 1810-1876*, C.Gerretson (red), Den Haag 1951.

- 'GrA' staat voor Groninger Archieven, waar uitsluitend het archief van de gouverneur van de provincie is gebruikt.

- HCO staat voor Historisch Centrum Overijssel, waar zich behalve veel burgerlijke stand-gegevens van Ommerschansbewoners ook de archieven van de kerkelijke gemeentes bevinden.

– 'Kloosterhuis' is een verwijzing naar Ir. C.A. Kloosterhuis, *De bevolking van de vrije koloniën der Maatschappij van Weldadigheid*, Zutphen, 1981

– 'Piel' staat voor het boek over Avereest en de Ommerschans van Albert Piel. Dat boek bestaat niet op papier, maar staat alleen op de site van de historische vereniging Avereest (www.hvavereest.nl)

- 'Roelfsema' staat voor H.G. Roelfsema - van der Wissel, *De gezondheidszorg in de Noord-Nederlandse koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid tussen 1818 en 1859*, Groningen 2006.

- 'Veere'. De meeste informatie over dat werkhuis komt uit De Wete, orgaan van de Heemkundige Kring Walcheren, 26e jaargang nr 1, januari 1997, en nr 2, april 1997, artikel *Provinciaal Werkhuis Veere, tehuis voor bedelaars, zwervers en vagebonden*, door J. Kaljouw.